

بررسی عوامل تضعیف هویت فرهنگی و اجتماعی در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر لامرد

معصومه رضایی^۱

^۱کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل تضعیف هویت فرهنگی و اجتماعی در دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر لامرد انجام گرفته است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی است، و از لحاظ روش پژوهش به صورت توصیفی - پیمایشی می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر لامرد می باشد و از بین آن ها تعداد ۲۰۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای تعیین حجم نمونه مورد نظر با توجه به تعداد جامعه آماری از فرمول کوکران استفاده گردیده است. در این تحقیق جهت جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. داده ها با استفاده از آمارهای توصیفی مانند جداول توزیع فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد و روش های آمار استنباطی مانند آزمون t تک نمونه ای، آزمون t برای دو گروه مستقل، آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده می گردد. این آزمون ها با استفاده از نرم افزار اس پی اس اس مورد بررسی قرار گرفت. یافته ها نشان داد که به ترتیب عواملی مثل میزان دسترسی دانش آموزان به ماهواره، دوستان و همسالان و طبقه اجتماعی خانواده باعث تضعیف هویت فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر لامرد شده است.

واژه های کلیدی: تضعیف هویت، هویت اجتماعی، دانش آموزان دختر، مقطع ابتدایی، شهر لامرد

مقدمه و بیان مسئله

هویت فرهنگی، هویت یا حس تعلق به یک گروه است. این احساس بخشی از خودآگاهی و درک شخصی شخص و مربوط به تابعیت، قومیت، دین، طبقه اجتماعی، یا هر گروه اجتماعی دارای فرهنگ متمایز خود است. هویت فرهنگی هم مشخص کننده فرد و هم گروه افرادی که هویت فرهنگی یکسان دارند را مشخص می کند (ندایی فرد، ۱۳۸۶). هویت اجتماعی^۱ و گروهی، مجموعه ای از خصوصیات و مشخصات اجتماعی، فرهنگی، روانی، فلسفی، زیستی و تاریخی همسانی است که بر یگانگی یا همانندی اعضای آن دلالت می کند و آن را در یک ظرف زمانی و مکانی معین، به طور مشخص، قابل قبول و آگاهانه، از سایر گروه ها متمایز می سازد (جنکینز، ۲۰۰۲). هویت اجتماعی و فرهنگی افراد در جوامع سنتی بر اساس ویژگی های انتسابی آنها تعیین می شود اما در جوامع مدرن عمدتاً عوامل دیگری برای چگونگی شکل گیری هویت اجتماعی و فرهنگی تشخیص داده شده است: طبقه اجتماعی و سبک زندگی، دوستان، رسانه های جمعی. طبقه اجتماعی مفهومی است که جایگاه و موقعیت فرد را در نظام تولید نشان می دهد (گرب، ۱۳۷۳: ۱۲) و قشر اجتماعی جایگاه و موقعیت فرد را در نظام سلسله مراتبی منزلت اجتماعی. اما سبک زندگی مجموعه ای از رفتارهایی است که علاوه بر برآورده کردن نیازها، به افراد این امکان را می دهد تا روایت خاصی را که از هویت خود دارند در برابر دیگران به نمایش بگذارند (رحمت آبادی و آقابخشی، ۱۳۸۵: ۲۳۶).

به لحاظ هویتی افراد در جوامع مدرن از هویت های سنتی خود (مانند هویت های طایفه ای و قومی) جدا شده و هویت های جدیدی پیدا کرده اند که منشأ پیدایش آنها نیز جدید و مربوط به دنیای مدرن می باشد. هویت های جدید بر مبنای ویژگی هایی هستند که عناصر ذاتی پدیده های مرتبط با سبک زندگی می باشند. به عبارت دیگر می توان تمایزات رفتاری و نگرشی گروه بندی های اجتماعی را از تفاوت سبک های زندگی شان درک کرد (نیکزاد، ۱۳۸۲: ۱۸۲).

با پیشرفت های فنی (از جمله در مورد رسانه های جمعی) در فرآیند جهانی شدن زمان و فضا فشرده شده به گونه ای که وقایع و رویدادهای مختلف که در دورترین مناطق کره زمین رخ می دهند بسیار سریعتر از گذشته کنشگران را تحت تأثیر قرار می دهند. در چنین وضعیتی گزینه های انتخاب برای کنشگر تنوع بالایی می یابد. همین تعدد و فراوانی گزینه ها امکان دنبال کردن سبک های زندگی مختلفی را از جانب افراد فراهم نموده است.

امروز با گسترش رسانه های جمعی همچون شبکه های تلویزیونی و ماهواره ای و شبکه های اینترنتی امکان تجربه وقایع و رویدادهای دیگر نقاط جهان برای دانش آموزان فراهم شده است. عناصری که از سوی فرهنگ جهانی و از طریق رسانه ها در دسترس نوجوانان قرار می گیرد قدرت آنها را در انتخاب گزینه های مربوط به زندگی روزمره بیشتر کرده و همچنین تا حدود زیادی دست شان را در گزینش افکار عقاید و ارزش های جهانی و فراملی باز گذاشته است.

در چنین فضایی افراد هم تجربه ای مستقیم از محیط زندگی خود دارند که طی آن تحت تأثیر ساختارهای فرهنگی اقتصادی اجتماعی و سیاسی جامعه قرار می گیرند و هم تجربه ای وسیع به واسطه رسانه های ارتباطی از محیط جهانی پیدا می کنند. دانش آموز در این محیط به تعامل با دنیای کنونی می پردازد. تعامل فرد با محیطی گسترده تر منابع هویت بخش او را تحت تأثیر قرار داده و گزینه های بیشتری را برای انتخاب در اختیار او می گذارد.

^۱ . Identity Social

وارد شدن عناصر و گزینه های جهانی در زندگی شخصی و پیروی از الگوهای فراملی زمینه را برای دوری از خاستگاه های ارزشی و هویتی محلی و ظهور ارزش ها و هویت های نوین جهانی فراهم می کند. با این اوصاف پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این سؤال است که عوامل تضعیف هویت فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر لامرد کدامند؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

انسان موجودی است تأثیرپذیر و متغیر که هرگاه در شرایط جدیدی قرار گیرد، بلافاصله خود را با آن وفق می دهد. با توجه به شرایط و ویژگی های دنیای امروزه و همچنین کلیه تغییر و تحولات آن، اگر قرار باشد انسان از تمامی این تغییرات تأثیر پذیرد، هویت واقعی خود را از دست می دهد. هویت یک عنصر مبارز در افراد است. از آن جا که بحران هویت از سالهای نوجوانی آغاز می شود و بخش عظیمی از دانش آموزان دبیرستانی، در این سنین قرار گرفته اند و با توجه به نگرانی هایی که در زمینه علایق و گرایشات و رفتارهای دانش آموزان مشاهده می شود و از آن جا که بخش مهمی از وجود دانش آموزان را هویت آنان تشکیل می دهد و زندگی فردی و اجتماعی آنها نیز متأثر از این مسئله است، آنان در جستجوی هویت می باشند و موقعیت مبهم دانش آموزان دبیرستانی، در فرهنگ و جامعه معاصر، این نتیجه را برای آنها در بر دارد که فرصتی را به منظور آزمودن شیوه های مختلف زندگی به آنها می دهد، تا آنها تصمیم بگیرند که چه الگوهای رفتاری، ارزشی و نگرشی بهتر می تواند نیازهای آنها را تأمین نماید.

هدف تحقیق

شناسایی عوامل فرهنگی و اجتماعی تضعیف هویت فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان مقطع ابتدایی

فرضیه تحقیق

- طبقه اجتماعی خانواده، دوستان و همسالان و دسترسی به ماهواره در تضعیف هویت فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر لامرد تاثیر دارند.

مبانی نظری

کلمه ی هویت از نظر لغوی به معنی هستی، وجود، ماهیت و سرشت است و ریشه ی لغوی آن از واژه ی «هو» گرفته شده است که اشاره به غایت، نهایت و کمال مطلق دارد و موجب شناسایی و تمایز فرد از دیگری می شود. هویت یکی از مفاهیم روان شناختی تحولی است که طی دوره ی رشد شکل می گیرد و در دوره ی نوجوانی نمود واقعی و عینی پیدا می کند. همچنین هویت پدیده ای چندبعدی است که بر بسیاری رفتارهای انسانی تأثیرگذار است. شکل گیری هویت به عنوان یک رویه ی مهم شخصیتی، در اواخر نوجوانی تحکیم می یابد، تحکیم آن، مؤید پایان کودکی و شروع بزرگسالی است

(خنیفیر، بردبار و فروغی قمی، ۱۳۹۱). هویت نوجوان، شروع یک فرآیند دائمی اصلاح در تعهدات شخصی است. هر وقت که فرد یا شرایط موقعیتی تغییر می کند، احتمال تنظیم مجدد هویت وجود دارد (یسلدیک^۲ و همکاران، ۲۰۱۰).

گلاس^۳ نیز معتقد است هویت یک ساختار روانی اجتماعی است و باعث تمایز فرد از سایرین می شود. به اعتقاد او هویت با شخصیت مترادف است و برای هر فرد یک هویت متصور است و آن تصویری است که فرد از خویشتن دارد (خسروشاهی و بابا پور. خیرالدین، ۱۳۹۳).

بر اساس نظر مارسیا^۴، هویت سازه ای ایستا است و عبارت است از سازمان دادن یک خود درونی شامل ساخت خود، سیستم باورها، آرزوها، عقاید، مهارت ها و تاریخچه ی فردی که درواقع نتیجه یک بحران است (بهادری، علی لو، ۱۳۹۱).

ازنظر بارون و برن^۵، در کتاب روانشناسی اجتماعی، هویت از سال های نخست زندگی مان شروع به شکل گیری می کند و در خصوص این موضوع که چه کسی هستیم، یادگیری های ما شروع به شکل گرفتن می کند. باگذشت زمان به این نتیجه می رسیم که چه کسی هستیم و در رابطه با موضوعات بی مانندی که به خودمان اختصاص دارد، خود را تعریف می کنیم. از نظر کلاپ^۶، هویت شامل تمامی چیزهایی می شود که در طول زمان و به صورت معتبری درباره فرد سخن می گویند. مثل نام او، شخصیت او، موقعیت او، زندگی گذشته اش و ...

هویت، مسئله ای ضروری و چالش انگیز مربوط به دوران بلوغ است و هر فردی در طول دوران زندگی اش بحران و درگیری مربوط به هویت را تجربه می کند و در هر دوره از زندگی فرد بحرانی ویژه سنش رخ می دهد. برای اینکه به مرحله بعدی از زندگی اش برسد باید هرکدام از بحران ها را با موفقیت پشت سر بگذارد (وزیری و همکاران، ۲۰۱۴).

بر اساس راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی^۷ (DSM) هم هویت عبارت است از میزان وضوح فرد نسبت به مقولات تشخیصی از قبیل اهداف طولانی مدت، گزینش شغل، الگوی رقابت، رفتار و طرز فکر جنسی مناسب، ارزش های اخلاقی، دیدگاه مثبت نسبت به خود، روحیه تلاش و ابتکار و تنظیم وقت (امیدیان، ۱۳۸۸). اریکسون، احساس هویت را هماهنگی ادراک فرد از خویشتن با ادراک دیگران از او تعریف می کند و هویت یابی را در مقابل بحران هویت یابی هویتی، پدیده روانی - اجتماعی می داند که در دوره ی نوجوانی به ظهور می رسد (فارسی نژاد، ۱۳۸۳).

به نظر برزونسکی^۸، هویت سازه ای تحولی در طول چرخه ی زندگی فرد بوده و تحت تأثیر جنبه های وراثتی، محیطی، کارکردهای روان شناختی و تعاملات با محیط است (مغانلو، ۱۳۸۶ به نقل از وارسته ۱۳۹۰).

^۲. ysseldyk

^۳. Glasser

^۴. Marcia

^۵. Baron & Byren

^۶. Klapp

^۷. Diagnosis and statistic Manual

^۸. Berzonsky

مفهوم هویت دو معنای متناقض نما، تمایز و تشابه را دربر دارد. جنکینز در کتاب هویت اجتماعی هویت را این گونه تعریف می کند: هویت ریشه در زبان لاتین و دو معنای اصلی دارد: اولین معنای آن بیانگر مفهوم تشابه مطلق است و معنای دوم آن به مفهوم تمایز است که با مرور زمان سازگاری و تداوم را فرض می گیرد. به این ترتیب به مفهوم شباهت از دو زاویه مختلف راه می یابد و مفهوم هویت به طور همزمان میان افراد یا اشیاء دو نسبت محتمل برقرار می سازد: از یک طرف شباهت و از طرف دیگر تفاوت (عباسی، علوی مقدم، ۱۳۹۳ به نقل از جنکینز، ۱۳۸۱).

اما این دو به تنهایی راهگشا نخواهند بود، چرا که بدون توان شناختن این شباهت ها و تفاوت ها هویت معنایی نمی یابد. پس فعل شناسایی به ضرورت لازمه هویت است. توان شناسایی تمایزات و تشابهات به معنای دسته بندی اشیاء یا افراد در دسته های معین خواهد بود که هر دسته دارای شباهت در اجزا خود و تمایز با دسته دیگری است. لذا در ادامه جنکینز دو معنای دیگر به آن اضافه می کند: اول طبقه بندی کردن اشیاء و افراد و دوم مرتبط ساختن خود با چیز یا شخص دیگر که به بازتابی بودن هویت در روابط اجتماعی دلالت دارد.

آنچه که از تعریف بالا قابل استنباط است به شرح زیر می باشد:

هویت یک فرآیند است. از آنجا که تشخیص تمایز و تشابه به معنایی نزد فرد بستگی دارد، هویت همواره با معنا ارتباط دارد و معنا نیز خصلت ذاتی اشیاء و واژه ها نیست بلکه در ارتباط با اشیاء یا واژه های دیگر بدست می آید.

وجود دیگری در فرآیند هویت یابی مفروض پنداشته شده می شود چرا که شباهت و تفاوت در میان حداقل دو شی یا دو فرد معنا دارد یا به عبارت دیگر هویت یابی خود در رابطه با دیگران نمایان می گردد. رابطه میان خود و دیگری رابطه ای دوطرفه است. به گونه ای که در غیاب یکی، دیگری معنا نخواهد داشت. نتیجه تمایز میان خود و دیگری ایجاد مرزبندی های هویتی در جهان اجتماعی است (عباسی، علوی مقدم، زهره وند ۱۳۹۳).

در تمام فرهنگ ها ایجاد هویت یکی از شرایط اساسی شکل گیری شخصیت مورد پذیرش جامعه است. بررسی تحقیقات نشانگر آن است که افراد به کمک هویت است که به تدوینی از خویش می رسند و اگر این تعریف با واقعیت های اجتماعی آنها در تعارض باشد حالت هایی مثل ناپختگی، فشار روانی، مشکلات رفتار، تحصیلی و غیره را تجربه می کنند (بهاری و فرکیش، ۱۳۸۸).

هویت یا کیستی به مجموعه نگرش ها، ویژگی ها و روحیات که یک فرد و آنچه وی را از دیگران متمایز می کند، گفته می شود. در فرهنگ های سنتی مفهوم «فرد» تقریباً وجود نداشت و «فردیت» چندان پسندیده نبود. فقط پس از ظهور جوامع جدید و به خصوص بعد از تفاوت یابی و تقسیم کار بود که فرد به طور جداگانه در کانون توجه قرار گرفت. اما «فردیت» به طور مسلم در تمام فرهنگ ها به درجات مختلف ارزشمند بوده است.

نوجوان برای کسب هویت از عوامل گوناگونی همچون: خانواده، نهادهای تربیتی و پرورشی، رسانه های گروهی و مطبوعات اثر می گیرد که در این میان، دو عامل نخست، بیشترین و پایانی ترین نقش را بر عهده دارند. جوانان و نوجوانانی که هویت خویش را می شناسند و آن را به یاری با مربیان خود احراز می کنند، قدرت تحلیل و تفسیر رویدادهای فرهنگی و در نتیجه مقابله با تهاجم فرهنگی را نیز کسب می کنند و به افرادی توانمند و نفوذناپذیر تبدیل می شوند؛ از این رو، ضرورت تلاش برای شناساندن هویت نوجوانان و جوانان آشکار می گردد.

مهم ترین مسأله دوره نوجوانی و جوانی، کسب یا احراز هویت است. رشد هویت ناشی از تلاش های نوجوانان برای برخورد با فشار اجتماعی در جهت انتخاب یک زندگی معنادار است. هویت موجب خودشناسی است، به طوری که، اگر فردی

نتواند، به یک هویت موفق دسترسی پیدا کند، دچار آشفتگی در نقش ها و وظایفی می شود که از او به عنوان یک بزرگسال انتظار می رود و در نتیجه او مستعد بسیاری از اختلالات روانی خواهد شد. موفقیت در زندگی و دستیابی به اهداف و آرمان های انسانی در دوره بزرگسالی به نحوه شکل گیری هویت وابسته است که بیشتر در دوران نوجوانی و جوانی روی می دهد. شکل گیری هویت به عنوان فرآیند انسجام تغییرات فردی، تقاضای اجتماعی و انتظارات برای آینده محسوب می شود. عوامل زیادی بر شکل گیری هویت نقش دارد که عبارتند از: عوامل شناختی، عوامل مربوط به والدین، عوامل مربوط به مدرسه، عوامل اجتماعی- فرهنگی، ترتیب تولد و فاصله سنی فرزندان در خانواده، رفتار نوجوان و خیال پردازی نوجوانان. تأثیر زمینه های اجتماعی- فرهنگی بر چگونگی شکل گیری هویت نوجوانان از سایر عوامل بیشتر است. رسانه های نوین، از سویی به تقویت و ارتقای وحدت و یکپارچگی هویت ها و از دیگر سو به چندپارگی و تنوع یافتگی آنان کمک کرده اند. پدیده ای که می توان آن را نوعی بریکولاژ رسانه ای (به معنی فرآیندی است که به وسیله ی آن مردم با جذب سوژه هایی از میان طبقات مختلف اجتماعی، هویت های جدید فرهنگی خلق میکنند). نامید. در دنیای معاصر به واسطه رخنه کردن وسایل ارتباط نوین در تار و پود جامعه، هویت که قبلاً محول و معین بود، اینک دائماً در حال تغییر، تحول و بحران است.

تحقیقات انجام شده

اشرف رضایی (۱۳۹۶) در تحقیق خود با عنوان رابطه بین عزت نفس و سبک های هویت با سلامت روان دانشجویان رشته روان شناسی این نتیجه را بدست آورد که بین سبک های هویت و عزت نفس با سلامت روان رابطه منفی وجود دارد. در حالی که عزت نفس با عزت نفس با سلامت روان رابطه مثبت دارد.

رفاهی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیقی که با عنوان رابطه بین دلبستگی به خدا و سبک های هویت با بهزیستی روان شناختی در معلمان متاهل انجام شد نتایج زیر بدست آمد: دلبستگی به خدا رابطه مثبت قابل توجهی با سلامت روانی دارد. همچنین سبک هویت اطلاعاتی رابطه مثبت قابل توجهی با بهزیستی روان شناختی و ۶ بعد آن دارد. همچنین سبک هویت هنجاری و اجتنابی رابطه منفی معناداری با بهزیستی روانشناختی و مولفه های آن دارند.

ابراهیمی مقدم و اتفاقی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان پیش بینی حالات روانشناختی مثبت بر اساس هوش معنوی، سبک های دلبستگی و سبک های هویت نشان دادند حالات روانشناختی مثبت براساس هوش معنوی، سبک های دلبستگی و سبک هویت قابل پیش بینی است. به نظر میرسد این رابطه میتواند در برنامه های پیشگیری و ارتقای سلامت روان مورد توجه قرار گیرد.

نصرت ناهوکی، زهی و جنگی زائی (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان رابطه سبک های هویت با هوش معنوی جوانان به این نتیجه رسیدند که بین سبک های هویت با هوش معنوی دانش آموزان رابطه مثبت معنادار وجود دارد. بین مولفه های سبک اطلاعاتی و هنجاری با هوش معنوی رابطه مثبت معنادار وجود دارد و بین مولفه سردرگم با هوش معنوی رابطه معنادار وجود ندارد. همچنین مولفه های سبک های هویت ۱۶ درصد از تغییرات هوش معنوی را پیش بینی می کنند. بنابراین می توان نتیجه گرفت که رابطه مثبت معنادار بین سبک های هویت

با هوش معنوی دانش آموزان وجود دارد که این امر نیازمند توجه جدی نظام آموزش و پرورش به موضوع سبک های هویت و متغیرهای هوش معنوی دانش آموزان می باشد.

پژوهش کرمی و احقر (۱۳۹۵) نشان داد سبک مقابله ای مساله مدار دانش آموزان بر کیفیت زندگی آنها تاثیر مثبت و معناداری دارد ولی سبکهای مقابله ای هیجان مدار و اجتنابی دانش آموزان بر کیفیت زندگی شان اثر منفی و معنادار دارد. درضمن اگر دانش آموزان از سبک هویتی جهت گیری اطلاعاتی بیشتر بهره ببرند، کیفیت زندگی شان ارتقا می یابد و در صورتی که اگر سبکهای هویتی ای آنها هیجانی و سردرگمی اجتنابی باشد، سطح کیفیت زندگی آنها کاهش می یابد.

کرپلمن و همکاران (۲۰۱۶) در تحقیقی با عنوان هویت و صمیمیت در دوران بلوغ: ارتباطات بین سبک های هویت، دلبستگی عاشقانه و تعهد هویت به این نتیجه رسیدند که دلبستگی عاشقانه در سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری بیشتر و در سبک هویت سردرگم کمتر دیده شده. همچنین تعهد هویت و دلبستگی عاشقانه با هم رابطه مستقیم دارند.

هواچن و همکاران (۲۰۱۲) در تحقیق هویت قومی و آرزوهای شغلی دانشجویان نخبه تایوانی در عصر جهانی شدن تلاش کرده اند تا بتوانند میزان هویت قومی دانش آموزان نخبه در مقاطع تحصیلی بالا در دبیرستان را شناسایی کنند و همچنین آرزوهای شغلی و میزان درگیر شدن آنها در فعالیت های فرهنگی و سنتی جامعه را بسنجند. نتایج این تحقیق اطلاعاتی را در این زمینه که چگونه اشتغال به فعالیت های خاص ممکن است بر فرآیند هویت یابی قومی افراد تاثیر بگذارد ارائه کرده است.

روش پژوهش

روش پژوهش به صورت توصیفی - پیمایشی می باشد. از لحاظ هدف کاربردی می باشد. جامعه ی آماری پژوهش حاضر شامل کلیه ی دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر لامرد می باشد. نمونه مورد نظر با استفاده از فرمول کوکران برابر با ۲۰۰ نفر می باشد که با توجه به تعداد جامعه آماری از نمونه گیری تصادفی استفاده گردیده است. در این پژوهش ابتدا جهت گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری، تدوین ادبیات پژوهش و شناسایی مولفه ها از روش کتابخانه ای و مصاحبه با استادان و صاحب نظران استفاده شد. همچنین، برای تعیین نحوه تهیه و تنظیم پرسشنامه سعی شد از شیوه هایی که به نتایج مطلوب منجر شود استفاده گردد. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه می باشد. این پرسشنامه شامل ۳۰ سوال و ۳ بعد (طبقه اجتماعی خانواده - دوستان و همسالان - دسترسی به ماهواره) می باشد.

در پژوهش حاضر، بسته به اهداف و سؤالات پژوهش، از روش های مختلفی برای تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد. آمار توصیفی: در سطح آمار توصیفی از شاخص هایی همچون جداول توزیع فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد. آمار استنباطی: در سطح آمار استنباطی از آزمون هایی همچون آزمون t تک نمونه ای، آزمون t برای دو گروه مستقل، آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده می گردد. این آزمون ها با استفاده از نرم افزار SPSS ۲۲ صورت گرفت.

تحلیل فرضیه

طبقه اجتماعی خانواده، دوستان و همسالان و دسترسی به ماهواره در تضعیف هویت فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر لامرد تاثیر دارند.

جدول ۱: خلاصه‌ی الگوی رگرسیون

شاخص	R	R ^۲	تعدیل شده	خطای استاندارد	دوربین
			R ^۲	برآورد	واتسون
مقدار	.۳۸۷	۲۰۵	۲۰۰	.۴۸۷	۱.۶۹

جدول ۲: ضرایب طبقه اجتماعی خانواده، دوستان و همسالان و دسترسی به ماهواره در تضعیف هویت فرهنگی و اجتماعی

Sig.	t	ضریب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد		متغیر
		Beta	Std. Error	B	
...	۱۲.۲۴		.۶۳۲	۱.۵۴۲	مقدار ثابت
...	۴.۲۵	۲۹۸.	۳۷۸.	۳۲۸.	طبقه اجتماعی خانواده
...	۹.۱۱	۳۲۱.	۳۹۲.	۵۱۴.	دوستان و همسالان
...	۷.۳۳	۳۷۲.	۲۹۷.	۴۳۲.	دسترسی به ماهواره

برای بررسی این فرضیه پژوهش از آزمون رگرسیون چندگانه مدل اینتر (Enter) استفاده شد. در این مدل طبقه اجتماعی خانواده، دوستان و همسالان و دسترسی به ماهواره متغیر مستقل در نظر گرفته شدند و تأثیر آن بر تضعیف هویت فرهنگی و اجتماعی بررسی شد. یکی از مفروضاتی که در رگرسیون چندگانه باید رعایت شود استقلال خطاهاست (تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش بینی شده توسط معادله رگرسیون). در صورتی که خطاها با هم وابسته باشند نمی‌توان از آزمون رگرسیون چندگانه استفاده کرد. آماره دوربین واتسون که در جدول ۱ گزارش شده است این مفروضه را بررسی کرده است، حالت مطلوب این آماره بین ۱.۵ تا ۲.۵ می‌باشد. که در جداول ۱ و ۲ مناسب گزارش شده است. در جداول ۱ و ۲ میزان پیش بینی طبقه اجتماعی خانواده، دوستان و همسالان و دسترسی به ماهواره از تضعیف هویت فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر لامرد گزارش شده است. با توجه به جدول شماره ۱ مشخص می‌شود که ۲۰ درصد ($R^2=۲۰۵$) از

واریانس تضعیف هویت فرهنگی و اجتماعی توسط طبقه اجتماعی خانواده، دوستان و همسالان و دسترسی به ماهواره تبیین می شود.

نتیجه گیری

در تبیین نتایج به دست آمده می توان گفت که طبقه اجتماعی خانواده، دوستان و همسالان تاثیر قابل توجهی بر ادراکات افراد دارند، همچنین از آنجایی که امروزه مشاهده ماهواره به یک ابزار کاملاً رایج در رسانه ها، تجارت، اقتصاد، سیاست و مجامع روشنفکران تبدیل شده است. استفاده گسترده از این رسانه در رشته های مختلف علوم اجتماعی، تعاریف و تعبیر متفاوتی بدست می دهد. ولی نکته اساسی این است که این مفهوم به صورت یک واقعیت اجتناب ناپذیر درآمده است و گریز از پیامدهای آن ناممکن می باشد.

دوره ی کودکی و نوجوانی در بعضی جوامع توأم با بحران و تنش و در بعضی دیگر، با آرامش نسبی سپری می شود. این امر به دلیل یک سری تغییرات در نوجوانان و شاید یک سری تغییرات در والدین است. دختران با ورود به سن بلوغ رشد شناختی پیدا می کنند، تیزهوش می شوند، اطلاعات عمومی آن ها بالا می رود و طبیعی است که در این هنگام، هوش و ذکاوت دوستان آن ها نیز افزایش می یابد، بنابراین دوستان خود را باهوش تر از والدین می دانند، و اگر سخنی از دوستان خود بشنوند آن را عین حقیقت تلقی می کنند و به جای عمل کردن به توصیه های والدین به سخنان دوستان خود عمل می کنند.

در این دوران دختران ارتباطات خود را با والدین کمتر می کنند، کمتر با آن ها صحبت می کنند و رازهای خود را با والدین در میان نمی گذارند و گروه دوستان شان برای آن ها اهمیت بیشتری پیدا می کنند و وقت خود را بیش تر با آن ها می گذرانند و از فعالیت های خانوادگی دوری می کنند. نوجوانان تمایل دارند بیش تر وقت خود را در اتاق شان به تنهایی بگذرانند، شاید دلیلش این است که نمی خواهند با والدینی که مسائل آن ها را درک نمی کنند مواجه شوند و هم چنین به حریمی خصوصی برای خود نیاز دارند.

دختران مخالفت جو می شوند، نظیر: «نه من خودم می دانم چه کار کنم، به من نگوئید که چه لباسی باید بپوشم». این مخالفت ها به این دلیل ظاهر می شود که به والدین و دیگران بگوید که خودش صاحب عقل است و می خواهد مستقل شود، لذا برای اثبات استقلال خویش، در هر موضوعی مداخله می کند و به راحتی اجازه نمی دهد والدین در کارها یا تصمیمات او دخالت کنند. والدین احساس می کنند که از طرف فرزند خود طرد شده اند، آن ها نمی توانند تلاش نوجوان خود را برای یافتن هویت و استقلال بپذیرند.

فرزندان می خواهند از طریق لباس، مدل مو و گوش دادن به موسیقی مشابه همسالان و... خود را با جمع دوستان شان یکی کرده و از این طریق می خواهند ابراز هویت کنند، والدین از این که فرزندان شان از دیگری تقلید می کنند خشمگین می شوند. نوجوانان خود و والدین خود را با دوستان و والدین شان مقایسه می کنند و می خواهند والدین شان همان رفتاری را داشته باشند که والدین دوستانشان با آنها دارند، لذا والدین خود را مورد انتقاد قرار می دهند.

وجود این تغییرات و رفتارها در نوجوانان طبیعی است، اگر والدین نتوانند خود را با تغییر و تحولات دوران نوجوانی فرزندشان وفق دهند، بحران به وجود می آید.

پیشنهادهای

- پیشنهاد می شود ضمن تحقیقات بیشتر در زمینه علت یابی و رفع آن، زمینه بهداشت روانی از طریق واحدهای مشاوره فراهم آید.
- هدف دار کردن فعالیت آموزشی، رسیدگی به امور تحصیلی و پر کردن صحیح اوقات فراغت
- کوشش در جهت بهبودی وضعیت اقتصادی و اجتماعی توسط مسئولین ذیربط
- پیشنهاد می شود مراکز مشاوره و روانپزشکی با مدرسه پیوند نزدیک داشته باشند و مدیران و دست اندرکاران آموزش و پرورش باید به این مهم توجه نمایند.

منابع

- ابراهیمی مقدم و اتفاقی، (۱۳۹۵)، پیش بینی حالات روانشناختی مثبت بر اساس هوش معنوی، سبک های دلبستگی و سبک های هویت. سومین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در علوم انسانی.
- احمدی، ثریا؛ مهدی زاده، سید محمد؛ عقیلی، سید وحید؛ (۱۳۸۸)، تاثیر استفاده از تلفن همراه بر شکل گیری هویت شخصی مدرن در نوجوانان و جوانان شهر تهران، فصلنامه پژوهش های ارتباطی، سال ۱۶، شماره ۴.
- بهاری، سیف اله؛ فرکیش، چه گور؛ (۱۳۸۸)، رابطه بین هویت فردی، سبک های دلبستگی با بهزیستی روانشناختی در جوانان، فصلنامه اندیشه های تازه در علوم تربیتی.
- بهادری خسروشاهی، جعفر، هاشمی نصرت آباد، تورج، باباپور خیرالدین، جلیل. (۱۳۹۳). رابطه سرمایه اجتماعی با بهزیستی روان شناختی در دانشجویان دانشگاه تبریز. شناخت اجتماعی، ۳(۲)، ۴۴-۵۴.
- خنیفر، حسین، بردبار، حامد، فروغی قمی، فریبا. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین سبک هویتی دانشجویان با شادی و ارائه راهکارهای عملی برای ارتقای شادی دانشجویان (مطالعه موردی: دانشجویان پردیس قم دانشگاه تهران). فرهنگ در دانشگاه اسلامی، ۲(۲)، ۲۳-۵۰.
- فارسی نژاد، معصومه، (۱۳۸۳)، رابطه سبک های هویت با سلامت اجتماعی و خودکارآمدی تحصیلی در دانش آموزان پایه دوم دبیرستان تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران.
- رحمت آبادی، الهام و آقابخشی حبیب (۱۳۸۵)، سبک زندگی و هویت اجتماعی، *فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی*، سال پنجم شماره ۲۰.
- گرب، ادوارد ج (۱۳۷۳)، *نابرابری اجتماعی: دیدگاه های نظریه پردازان کلاسیک و معاصر*، ترجمه محمد سیاهپوش و احمد رضا غروی زاد، تهران: انتشارات نشر معاصر.
- نیکزاد مهرداد (۱۳۸۲)، تحلیل اجتماعی کنش های مصرفی، *نامه پژوهش فرهنگی*، سال هشتم دوره جدید، شماره ۷.